

SKUPNOSTI

Suppl. al NOVI LIST n. 1659 - Settembre/September 1988

Bojan Brezigar v deželnem svetu:

ZAKAJ SMO V DEŽELNI VEČINI

»Odločili smo se za vstop v deželno večino, ker hočemo dejavno prispevati k reševanju problemov, ki se tičejo vsega prebivalstva v deželi, in ker želimo zlasti aktivno sodelovati pri urejanju problemov, ki pobliže in neposredno zadevajo slovensko manjšino. Z zadovoljstvom jemljemo na znanje, da so problemi, ki smo jih obrazložili pred sestavo programskega dokumenta deželne vlade, bili v celoti upoštevani, čeprav je treba nekatere zadeve poglobiti, da ne bo nesporazumov«. Tako je v svojem prvem nastopu v Sejni dvorani deželne sveta dejal svetovalec Slovenske skupnosti BOJAN BREZIGAR, ko je posegel v razpravo o programskih izjavah predsednika deželne vlade Adriana Biasuttija. Predstavniki Slovenske skupnosti je obrazložil razloge, zaradi katerih njegova stranka vstopa v deželno večino. Pri tem je med drugim ugotovil, kako programski dokument deželne vlade prvič priznava, da v videmski pokrajini živijo tudi ljudje, ki pripadajo slovenski manjšini. S tem je odpadla glavna ovira, ki je doslej preprečevala Slovenski skupnosti in celotni slovenski manjšini, da bi z večjim optimizmom zrla v prihodnost.

»Prav dobro se zavedamo, je dejal BOJAN BREZIGAR, da so razmere, v katerih živijo Slovenci videmske pokrajine, drugačne od tistih v tržaški in goriški pokrajini. Tega nihče ne zanika. Toda če so razmere drugačne, je to posledica dejstva, da italijanska država ni priznala Slovencem v videmski pokrajini doslej nobene narodnostne pravice. Zato je zdaj nujna večja angažiranost za ovrednotenje tamkajšnje jezikovne in kulturne stvarnosti. Strinjamo se sicer, da je treba za tamkajšnje pripadnike slovenske manjšine posebej in postopno ukrepati, vendar je jasno, da so temeljna načela jezikovne zaščite enotna za vso manjšino, saj Slovenska skupnost odločno odklanja razlikovanje na osnovi povsem subjektivnih gledanj.«

V nadaljevanju svojega govora se je zastopnik Slovenske skupnosti zavzel za izoblikovanje nove, ustrežnejše deželne politike do teritorija, na katerem živi slovenska narodnostna skupnost. Obrazložil je tudi razloge, zaradi katerih Slovenska skupnost odločno odklanja namestitvev sinhrona pri Bazovici, ki je med drugim edina točka programskega dokumenta deželne večine, s katero se Slovenska skupnost ne strinja in proti kateri se bo še dalje borila. V svojem govoru je svetovalec Slovenske skupnosti Brezigar omenil posebno vlogo, ki jo ima dežela Furlanija-Juljska krajina, saj se ta nahaja na robu Evropske gospodarske skupnosti in hkrati na meji z Jugoslavijo ter Avstrijo, ki nista članici Evropske gospodarske skupnosti, a s katerima bo morala tudi v prihodnosti tesno sodelovati.

NEUPRAVIČENI NAPADI

Ostrine, s katero se je komunistična partija zagnala proti zadnjim pomembnim ukrepom občinske uprave in še zlasti proti županu Brezigarju, odkrito povedano, ne razumemo. Ne gre namreč samo za vprašanje Sesljskega zaliva, ampak tudi za nekatere druge pomembne sklepe, začeti s načrtom za ureditev nabrežinskega trga. Sredi pomladi je KPI očitala Brezigarju, da »čuva v predalu« načrt za nabrežinski trg z namenom, da ga bo predstavil v volilni kampanji. Do tega seveda ni prišlo, saj je imela občinska uprava številna dokončana dela, ki jih je lahko predstavila pred volitvami (občinski grb in prapor, bivši vrtec v Šempolaju, zdravstveni okraj, igrišče v Vižovljah) in ji torej ni bilo treba na dan z novimi načrti in z novimi obljubami. Zadeva je tako poromala v občinski svet in tu je KPI sprožila vik in krik ter navalila na ta načrt kopico kritik. Tu se ne bomo spuščali v razglabljanje, ali so bile te kritike upravičene ali ne: skupščina, ki jo je sklicala občinska uprava in ki so se je udeležili številni domačini, še zlasti tisti, ki so v razvoj nabrežinskega trga neposredno zainteresirani, to je krajevni trgovci, je jasno dokazala, da prebivalstvo podpira predloge občinske uprave. Komunisti so tako ostali osamljeni tudi v občinskem svetu in kljub temu so se odločili, da ne giasujejo za ta načrt, ampak se vzdržijo. Spodletel pa je poskus, da bi prišlo do ponovnega zavlačevanja z odobritvijo tega načrta, ki je, kot je znano, predpogoj za izdelavo načrta za kulturni dom v Nabrežini.

Scenarij se je ponovil, ko je šlo za varianto, katere namen je, da omogoči uresničitev načrta za ureditev Sesljskega zaliva, ki ga pripravljata znani arhitekt Renzo Piano. O potrebi po taki varianti je govoril že od decembra lanskega leta, ko si je arh. Piano ogledal Zaliv in je izrazil mnenje, da bi bilo treba gradnje koncentrirati v kamnolomu in v čim večji meri obvarovati zelenje v Zalivu. Pogoj, ki je bil postavljen že od vsega začetka, je mogoče sintetizirati v dveh točkah: prvič, Zaliv mora biti namenjen turističnim dejavnostim in v nobenem primeru stanovanjskim gradnjam, drugič, ne sme se povečati zazidljivost Zaliva samega. Ta dva pogoja sta tudi obveljala, kljub vsemu, kar v teh dneh govorijo nekateri predstavniki KPI po vaških gostilnah. Sicer pa moramo prav tu poudariti, da je nerazumljivo, zakaj se KPI tako zaganja proti temu načrtu, predvsem pa zakaj oporeka celotnemu, za kar je sama glasovala leta 1985, ko je levičarska uprava odobrila ta regulacijski načrt. Zgovoren primer je število nadstropij posameznih poslopij v Zalivu: leta 1985 je bilo določeno, da bodo poslopja lahko visoka največ tri nadstropja, to določilo je ostalo nespremenjeno in sedaj so se komunisti nenadoma »skesali«, spotoma pozabili na zadnje nadstropje in predlagali, naj poslopja ne presejajo dveh nadstropij. Minogrede, obstoječi hotel v Zalivu je višji od novih poslopij in vtis imamo, da ne kviri okolja, saj ga krošnje dreves v celoti prekrivajo. Drugo vprašanje, ki ga komunisti načenjajo, je sprememba kampinga v turistično naselje in poudarjajo, da bo to omogočilo gradnjo kakih sto hišic. Predvsem je treba tu jasno povedati, da regulacijski načrt iz leta 1985 omogoča gradnjo počitniških hišic v kampu na

osnovi tedaj veljavne deželne zakonodaje. Sedaj smo v normativ vključili zelo stroga določila o velikosti (najvišja dovoljena višina je 4 metre) in o površini hišic, ki mora biti taka, da po zakonu o površinah stanovanj te počitniške hišice v bodoče ne morejo postati stanovanjska.

Tretje določilo, pri katerem so si komunisti najbolj brusili jezik, pa je določilo o 35 kvadratnih metrih kot najvišji dovoljeni površini posameznih sprejemnih enot v hotelskih objektih. To določilo je leta 1985 predlagala Slovenska skupnost skupno s sklepom, da mora stanovanje imeti najmanj 40 kvadratnih metrov. To pomeni, da bi hotelske ali drugačne sprejemne enote ne mogli spremeniti v stanovanje. Vendar je dežela to določilo o 40 metrih zavrnila, ker je medtem z deželnim zakonom drugače določila mere posameznih stanovanj in so torej na celotnem ozemlju dežele lahko predvidena tudi stanovanja s površino 35 kvadratnih metrov. Določilo, ki je bilo vključeno kot jamstvo, je torej izgubilo svoj pomen in ni predstavljalo nobenega jamstva več. Zato je občinska uprava to varianto opremila z dodatnimi pogoji, ki bodo vključeni v konvencijo in med temi je tudi pogoj, da ne bo mogoče katastrsko in zemljknižno deliti posameznih stanovanj, tako da bo onemogočena prodaja posamezne sprejemne enote. To je v tem trenutku največ, kar dopušča zakon. Komunisti so predlagali, naj bi si občina zagotovila pravico do nakupa posameznih objektov, ko bi bili naprodaj. Lastnik zaliva je na to pristal, vendar, kaj naj počne občina s hotelskimi poslopiji? Seveda, če bi imela sredstva, da jih lahko odkupi. Ta predlog se nam zato zdi demagoški in neuresničljiv.

Ugotovitev, ki se tu vsiljuje, pa je izrazito politična. Ob upoštevanju dejstva, da so komunisti o tem vprašanju zagnali pravo gonjo proti občinski upravi, s tiskovnimi konferencami in dvema skupščinama (za odobritev variante regulacijskega načrta leta 1985 je Slovenska skupnost sklicala pet vaških skupščin, KPI pa ni imela za potrebno, da bi informirala občane o tem tako pomembnem dokumentu) se človeku kar vsiljuje mnenje, da ima komunistična partija drugačne cilje. Če so cilji samo njihovi in jih ne poznamo, seveda ne moremo o njih govoriti, če pa gre tu zgolj za politično špekulacijo in za nastopanje proti županu Brezigarju in njegovi občinski upravi z namenom, da se to upravo ošibi in morda celo prisili k odstopu, bi želeli komuniste opozoriti na velike politične odgovornosti, ki si jih prevzemajo. V sedanjem trenutku je namreč, glede na številčno razmerje sil v občinskem svetu, ta uprava edina, ki preprečuje komisarja in zagotavlja ohranitev slovenskega župana. Sedaj se bližamo glasovanju o proračunu. Pred leti, ko so komunisti in socialisti z manjšinskim odborom vodili občino, so prav komunisti izsiljevali Slovensko skupnost in zahtevali, naj podpira to upravo, kajti — so trdili — vsaka, pa naj bo še tako slaba, demokratično izvoljena uprava je boljše od komisarja. Postavlja se vprašanje, ali naj to ostro nastopanje KPI proti županu in proti Slovenski skupnosti razumemo kot ustvarjanje alibija, da bi komunisti dosegli odstop te uprave in priklicali komisarja v občino. Če je tako, naj to stališče jasno poveje in naj si zanj tudi prevzamejo odgovornost.

Odobrena varianta SRN za Sosljanski zaliv

V četrtek, 1. septembra, je devinsko-nabrežinski občinski svet odobril varianto splošnega regulacijskega načrta, ki omogoča lastniku Sosljanskega zaliva, da izdelava dokončne načrte za njegovo valorizacijo. Marsikdo se sprašuje, zakaj je okrog tega sklepa bilo toliko polemik, zlasti s strani KPI, ki se je z vso ihto zagnala proti sprejemu tega dokumenta. Naj povemo, da je ta varianta le prvi korak pri dolgem postopku za izdelavo dokončnih, izvršilnih načrtov za zaliv. Da bo našim ljudem jasno, kakšno je stališče SSK, homo v izvečku podali izjavo, ki jo je prebral načelnik naše skupine Martin Breclj.

»Stališče, ki ga vseskozi zagovarjamo — je dejal Breclj — bi lahko strnili takole: Sosljanski zaliv je treba turistično ovrednotiti na način, da bo od tega imela korist celotna občina in še širše območje; v njem ne sme biti prostora za rezidence, ohraniti je v njem treba obstoječe gospodarske in športne dejavnosti, odprt mora ostati javnosti in njegov razvoj mora spoštovati naravno, a tudi kulturno okolje.«

»Vprašati se je predvsem treba, ali varianta, ki o njej danes sklepamo, vnaša bistvene spremembe, takšne, ki bi načele temeljne cilje, ki so vodili oblikovalce sedanjih splošnih regulacijskih norm. V iskanju odgovora pa moramo predvsem ugotoviti, da dve temeljni točki ostajata nespremenjeni, in sicer 1. namembnost področja Sosljanskega zaliva, ki ostaja prej ko slej ista, in 2. skupna prostornina predvidenih gradenj, ki prej ko slej znaša nekaj nad 250 tisoč kubikov.«

»Kar se s to varianto spremeni, je poudaril predstavniki SSK, je predvsem **razmestitev gradenj**. Glavnina stavb bi morala zrasti v bivšem kamnolomu, v katerega bi prenesli precej kubikov predvsem z območja zaliva v ožjem smislu (Caravela, Villa Diana op.p.). Toda ta sprememba po razširjenem ocenjevanju ne predstavlja poslabšanja,

ampak izboljšanje v primerjavi s dosedanjim načrtom, zlasti z naravovarstvenega vidika.«

»Glede javnega uporabljanja zaliva sam osnutek variante predvideva, da bi takšno uporabljanje morali zagotoviti in natančneje opredeliti v konvenciji o izvedbenem načrtu. Glede ohranitve obstoječih gospodarskih in športnih dejavnosti pa predlagam, da bi lastniki zaliva, pristaniške in druge pristojne oblasti ugodno rešile problem privezov ribičev in športnikov, ki že delujejo v zalivu, in sicer na tak način, da bi bili zainteresirani zadovoljni. Drugič naj bi družba, lastnica zaliva, zagotovila navtičnim društvom Čupa in Pietas Julia dokončni sedež, kakor seveda primerno število privezov.«

»Trebja je brez nadaljnega priznati, da varianta — je nadaljeval govornik — pomeni korak naprej, saj prinaša pomembne izboljšave od zagotovitve namembnosti Sosljanskega zaliva do njegovega bodočega javnega uporabljanja.«

»Prav zaradi tega se čudimo, da se njenemu sprejetju protivijo politične sile, ki so sooblikovale in odobrile Splošni regulacijski načrt iz leta 1985 (KPI, KD, PSI, SSK op.p.). Ne moremo se izogniti oceni, da njihovega ravnanja ne vodijo toliko tehnično-upravni pogledi, kolikor **strankarske špekulacije**. Čudimo se tudi, da nenehno odpirajo vprašanja, ki so bila stokrat premeta in skupno rešena.«

»Važno pa se nam vsekakor zdi, da bi krajevne politične sile opustile brezplodne polemike in se v bodoče zavzemale za to, da bi urbanistične smernice za razvoj Sosljanskega zaliva pravilno in učinkovito izvajali. V tej zvezi naj ponovim že uvodoma poudarjeno potrebo, da bi se skupno s Sosljanskim zalivom razvijala celotna občina in še širše območje. SSK je mnenja, da bi deželna uprava morala v ta namen med drugim čimprej sprejeti posebne ukrepe za razvoj Krasa, ki je že tako zanemarjen.«

Naj ob koncu poudarimo, da je za sklep glasovala tudi stranka PSI, ki je s tem dejanjem pokazala velik čut odgovornosti ter je pravilno ocenila to važno dejanje, ki bo pripomoglo k ovrednotenju tega našega bisera.

Načelnik svetovalske skupine Slovenske skupnosti Martin Breclj je med razpravo o varianti regulacijskega načrta za Sosljanski zaliv predložil štiri resolucije, ki jih je odbor sprejel in so tako postale sestavni del obvez v zvezi z ureditvijo Sosljanskega zaliva.

S prvo resolucijo občinski svet obvezuje župana, da poseže pri deželni upravi, da bi čimprej tudi naša dežela vključila v svojo zakonodajo določilo, ki izhaja iz vsedravnega zakona o turizmu iz leta 1983. Ta zakon določa, da namembnosti hotelskih in drugih turističnih gradenj ni mogoče spreminjati.

Z drugo resolucijo občinski svet obvezuje župana in odbor, naj vneseta v konvencijo o izvedbenem načrtu za ureditev Sosljanskega zaliva normo, ki bi onemogočila zemljeknjižno in katastrsko parceliranje posameznih bivalnih poslopj v zalivu samem.

S tretjo resolucijo občinski svet obvezuje župana in odbor, naj že sedaj posežeta pri lastniku zaliva ter pri pristaniških in drugih pristojnih oblasteh z namenom, da bi rešili problem privezov ribičev in lastnikov turističnih čolnov, ki so danes zasidrani v zalivu. Ta rašitev mora biti taka, da bodo zainteresirani z njo zadovoljni.

S četrto resolucijo pa občinski svet obvezuje občinski odbor, naj vnese v konvencijo o izvedbenem načrtu za ureditev zaliva norme, s katerimi bi zagotovili navtičnima društvoma Čupa in Pietas Julia, ki danes delujeta v zalivu, obstanek in razvoj ter s katerimi bi še posebej zagotovili omenjenima društvoma dokončni sedež, kakor tudi primerno število privezov.

Otvoritev in posvetitev kapelice sv. Cirila in Metoda v Cerovljah

V nedeljo, 4. septembra, je bila v Cerovljah prijetna slovesnost, ko so predali svojemu namenu novo kapelico sv. Cirila in Metoda. Od prve svetovne vojne je bila namreč ta vas brez kakršnegakoli prostora za verske obrede. Velika zasluga gre domačinom in domačemu župniku dr. Markuži, da je v tako kratkem času prišlo do izgradnje te lepe kapelice. Na slovesni otvoritvi, katere so se udeležili vsi vaščani, ki so tudi poskrbeli za prijetno razpoloženje s tem, da so okusno opremili pročelje cerkvice ter da so pogostili goste z domačimi dobrotami, je verske obrede vodil goriški nadškof Bommarco ob pomoči mnogih duhovnikov iz bližnje okolice. Župan Brezigar je imel krajši govor, v katerem je povdral pomen Cerkve pri uveljavljanju kulture, pri izobraževanju in pri osveščanju prebivalstva. To sta najbolje razumela grška brata Ciril in Metod, ki sta začela pokristjanjevanje Slovanov. Najprej sta poskrbela za prevod svetega pisma v staroslovanski jezik in ga zapisala z novo abecedo, ki je najbolje odgovarjala fonetiki tega jezika. Verjetno sta prav zaradi tega imela takšen uspeh pri svojem poslanstvu, saj sta pokristjanjevanje združila z narodnim in kulturnim osveščanjem slovanskih narodov. Cerkev je torej že pred 1100 leti pravilno ocenila pomen učenja v narodnem jeziku in tega se je dosledno držala ves čas, pri nas tudi med fašizmom, saj se je edino v cerkvah ohranjala naša govorica. Župan Brezigar je zaključil svoj govor z ugotovitvijo, da je poslanstvo svetih bratov Cirila in Metoda poslanstvo miru in prijateljstva med narodi. Prav Cerovlje, ki so v obeh vojnah bile dvakrat popolnoma razdejane, jasno izpričujejo voljo po miru. Naj bo torej ta kapelica znanilec prijateljstva in miru, tako kot sta ob spoštovanju različnosti narodov oznanjala mir in prijateljstvo sveti Ciril in Metod.

Mi še enkrat čestitamo pridnim cerovskim faranom za res lepo kapelico in jim iz srca želimo, da bi še naprej ohranjali svojo vero, svoj jezik in svoje tradicije.

Kratkovidno rovarjenje proti dvojezičnim osebnim izkaznicam

Gonja proti dvojezičnim osebnim izkaznicam v devinsko-nabrežinski občini se nadaljuje. Kot je z velikim poudarkom pisal Il Piccolo 28. avgusta 1988, je 51-letni delavec štivanske papirnice Vinicio Scapin, stanujoč v Nabrežini Kamnolomih 24/i, naslovil na tržaškega državnega pravdnika Giovannija Virdisa zahtevo, naj uvede preiskavo, da bi »storili konec morebitnim kaznivim dejanjem« in njemu (Scapinu) omogočili »polno uživanje pravic, ki so zdaj grobo tepane«. Scapin se je s tem nanašal na dejstvo, da mu devinsko-nabrežinska občinska uprava noče izdati osebne izkaznice samo v italijanski, se pravi takšne, kakršno dobi »kateri koli drug državljani v Italiji«.

Devinsko-nabrežinski župan Bojan Brezigar je Scapinu že temeljito odgovoril s pismom Piccolu 11. decembra 1986, se pravi takoj potem, ko se je Scapin prvič javno pojavil s svojimi zahtevami. Očitno pa se stvar tedaj ni končala. Nasprotno, kot uvodoma rečeno, razrasla se je v pravo gonjo. Z akcijo nabiranja podpisov se je po pisanju Piccola, ki s svoje strani gonjo sicer podpihuje, Scapinu pridružilo najprej 147 in nato še 222 devinsko-nabrežinskih občanov in drugih. Vsa ta prizadevanja so politično podprli razni predstavniki novofašističnega MSI, h kateremu se sam Scapin prišteva, in Lista za Trst. To velja predvsem za deželna svetovalca MSI Giacomellija in LpT Gambassinija, ki sta v zadnjih časih zadevo znova pogrela z vprašanjem predsedniku deželnega odbora. Ne bo torej odveč, če se tudi mi k stvari povrnemo in odgovorimo na argumente, ki sicer marsikdaj spominjajo na nizkotna izzivanja, če že to niso.

Najprej bi se dotaknili pravne osnove, po kateri devinsko-nabrežinska, a tudi zgoniška, republiška in dolinska občinska uprava izdajajo dvojezične osebne izkaznice, obrazce za katere med drugim tiska Državni tiskarski zavod v Rimu. Te izkaznice je takoj po drugi svetovni vojni uvedla zavezniška vojaška uprava, italijanske oblasti pa so jih potrdile ob vključitvi sedanje tržaške pokrajine Italiji. Zanimivo je, da je italijanski del italijansko-jugoslovanske komisije za izvajanje Londonskega sporazuma leta 1959 navedel izdajanje teh dvojezičnih izkaznic kot »enega stvarnih doseženih rezultatov« na področju zaščite slovenske manjšine. Vse to je dokončno postalo del redne italijanske zakonodaje z ratifikacijo Osimskih sporazumov, ki med drugim določajo, da bodoča raven zaščite slovenske manjšine v Italiji odnosno italijanske v Jugoslaviji nikakor ne sme biti nižja od že dosežene.

Izdajanje dvojezičnih osebnih izkaznic v devinsko-nabrežinski in drugih občinah na Tržaškem je torej povsem zakonito, še več, je hkrati določilo notranje zakonodaje italijanske

republike in njena mednarodna obveznost. Ne more biti dvomov, da bodo vse to posredno ali neposredno potrdile tudi sodne oblasti, ki so bile pozvane, naj se izrečejo. Vsega tega se najbrž tudi zavedajo Scapin in njegovi, ko pravijo, da nimajo nič proti temu, da bi slovenski občani imeli dvojezične izkaznice, nasprotujejo pa dejstvu, da bi takšne izkaznice »vsiljevali« drugim občanom.

Na osnovi vsega, kar smo že povedali o zakonitosti dvojezičnih izkaznic, je jasno, da je pravna moč tega dodatnega argumenta nična. Zaradi popolnejše informacije pa naj vendarle dodamo, da v skladu z italijansko zakonodajo morajo biti dokumenti, ki jih izdajajo občinske uprave, enaki za vse, kar pomeni, da jih ni mogoče izstavljati po željah in okusih posameznikov.

Povsem lažna je seveda tudi »širina«, ki jo Scapin & C. pripisujejo sebi, ko pravijo, da »dopuščajajo« izdajanje dvojezičnih dokumentov samo za Slovence. Ena izmed osnovnih pravic narodnih skupnosti, kakršna je naša ali recimo italijanska v Jugoslaviji, je namreč ta, da svojo narodnost uveljavljajo na vseh področjih javnega življenja. Izdajanje dvojezičnih dokumentov samo za Slovence pa bi pomenilo odvrnanje slovenskega jezika iz javnosti, vse bolj v sfero privatnega, kar bi bil tudi korak v smeri, da bi naša narodna skupnost padla na raven emigrantske skupnosti.

Toda Slovenci v Italiji, bodisi na Tržaškem kot na Goriškem in Videmskem, nismo prišlec! Tu smo doma od pantiveka in tu hočemo tudi ostati! Če Scapin in podobni v svojem kratkovidnem nacionalizmu tega ne prenesejo, če hočejo živeti, kot da bi bili ne v narodnostno mešanih krajih, ampak »v Milanu ali Trapaniju«, kot so sami zapisali, pa imajo vedno možnost, da se v Milan ali Trapani tudi preselijo.

Izvoljeno sekcijsko tajništvo SSK

Prve dni avgusta se je sestel širši odbor devinsko-nabrežinske sekcije SSK, ki je izvolil novo tajništvo, ki je tako sestavljeno: tajnik: Antek Terčon, člani: Bojan Brezigar, dr. Marinka Terčon, Martin Brečelj, dr. Jože Škerk, dr. Drago Legiša, Mario Kralj, Niko Pertot in Zoran Lupinc. Poleg omenjenih sta člana še oba predsednika konzult: Gregor Pertot - predsednik nabrežinske konzulte, ter Pavel Ferfolja - predsednik konzulte za Medjovas in Štivan.

UREDITEV NABREŽINSKEGA TRGA

Končno prvi resnični korak h gradnji kulturnega doma v Nabrežini. Občinski svet je namreč 1. avgusta z večino glasov odobril obnovitveni načrt za nabrežinski trg, ki je predpogoj za načrtovanje kulturnega doma. Načrt sta izdelala arhitekta Kokorovec in Antoni, pri tem pa sta še zlasti upoštevala vse obstoječe dejavnosti. Večina poslopij je seveda namenjena terciarnim storitvam, to je trgovinam, javnim lokalom in javnim uradom. Promet na trgu bo urejen drugače, predvidoma enosmerno, od cerkve proti spomeniku, prav tako pa je tudi določeno, da na trgu samem ne bo stalnih parkirnih mest, ampak bo dovoljeno parkiranje za kratek čas — uro ali poldrugo uro. Namen te odločitve je, da bi zagotovili občanom, ki prihajajo na nabrežinski trg na nakupe ali po drugačnih opravkih, zadostno število parkirnih mest. Tistim, ki sedaj puščajo avtomobil na trgu od jutra do večera, pa bi zagotovili možnost parkiranja na dveh večjih parkiriščih, v bližini bivše občinske kopalnice in pri pokopališču, ki bi jih seveda primerno uredili. Odobritev tega načrta ne odpira samo postopka za načrtovanje in za gradnjo kulturnega doma, ampak omogoča nabrežinski hranilnici in posojilnici, da začne z deli za preureditev poslopija, ki ga je pred kratkim odkupila od občine, in občinski upravi sami, da začne s popravili bivše šole na nabrežinskem trgu, kjer bo med drugim tudi sedež godbenega društva.

Manjšinska in vseslovenska vprašanja v središču pozornosti na »Našem prazniku« v Trnovci

Letošnji »Naš praznik«, ki je bil konec avgusta v prelepem hrastovem gozdiču pri Trnovci, ni bil samo javen zunanji izraz hvaležnosti Slovenske skupnosti volivkam in volivcem, ki so na zadnjih volitvah v devinsko-nabrežinski občini tako množično kot še nikoli prej podprli obe naši kandidaturi listi (za deželno in pokrajino), temveč se je tudi dejavno vključil v širšo slovensko dogajanje. Mladinska sekcija Slovenske skupnosti je dala pobudo, da bi se ob tej priložnosti zbirali podpisi v znak solidarnosti z Odborom za zaščito človekovih pravic, ki je bil ustanovljen ob aretaciji in procesu proti Janši in tovarišem pred vojaškim sodiščem v Ljubljani. Mladi so zato povabili na »Naš praznik« v Trnovci predstavnike že omenjenega odbora, ki so se tudi vabilu odzvali s posebno delegacijo.

Mladina se je predstavila z geslom »Za boljši jutri« in prav to geslo je dalo slavnostnemu govorniku, županu in deželnemu svetovalcu Bojanu Brezigarju povod, da je v svojih izvajanjih obravnaval aktualna vseslovenska vprašanja in v tej zvezi med drugim dejal: »Gre za nekaj zelo enostavnega, za pravico naroda, da se na ozemlju lastne države poslužuje svojega jezika. Tej pravici sedaj uradni beograjski krogi oprekajo. Tokrat gre za vojaško sodišče, jutri bi se lahko ta praksa "poenostavljenja" ali "jugoslavizacije" nadaljevala, seveda na škodo najšibkejših, to je makedonskega in slovenskega naroda. Mi, ki že leta občutimo vsakodnevni pritisk na naš jezik, smo zelo pozorni na ta dogajanja. Ne samo zato, ker kršitve osnovnih pravic naroda škodujejo tudi nam, saj smo že slišali vrsto očitkov, češ še v Ljubljani ne morete govoriti slovensko, kaj se repenčite tu v za-

mejestvu. Občutnejše pa je moralno breme, ki ga ti dogodki prenašajo med nas.«

Govornik je nato prešel na obravnavanje stanja v našem zamejstvu in obžaloval, da Slovenci v Italiji po goriškem Travniku in Trebčah nismo bili sposobni uprizoriti nobene množične manifestacije, za kar je krivo dejstvo, da sta potekali omenjeni manifestaciji na narodnostni in ne na kaki drugi osnovi. Bojan Brezigar je obžaloval, da prihaja med samo manjšino do nihanj in kolebanj, kar pridno izkoriščajo nasprotniki. »Danes lahko rečemo, je naglasil, da smo v borih dveh letih izgubili nekatere pravice, ki smo jih prej uživali. Dežela na primer ne sprejema več prošenj, napisanih v slovenščini, prav tako pokrajina, pošta vrača pisma s slovenskim naslovom in tako dalje. Sedaj so sprožili pravo gonjo proti dvojezičnim osebnim izkaznicam. Lahko bi govoril o tablah na cesti terana, o postopnem izginjanju slovenščine s smerokazov. Slovenci smo ob vsem tem molčali... v štirih letih nismo bili sposobni ene same slovenske manifestacije, enega samega resničnega protesta... izgubljali smo ne samo pravice, ki nam jih oblasti vztrajno jemljejo, temveč tudi samozavest in zadnje volitve so jasen dokaz, da narodno vprašanje polagoma podlega drugim interesom, da so zelena vprašanja važnejša od slovenskih. To je posledica dolgoletne politike, po kateri so bila rdeča vprašanja važnejša od slovenskih, politike, ki je bila osnovana na nesmislu, da tistih, za katere so slovenska vprašanja na prvem mestu, ni mogoče jemati resno, češ da so belo obarvani. In v tem zeleno-rdeče-belem vrtljaku se vrtimo vsa ta leta, vrtljaka pa žal ne poganjamo sami. Politika, ki ji moramo kljubovati, je očitna: manjšini krčiti pravice, jo počasi dušiti, tako da bo v primeru, ko bi res prišlo do odobritve zaščitnega zakona, odskočna deska obstoječih pravic čim nižja. Jasno je, da so ta stališča za nas nesprejemljiva.«

»Ko vsi Slovenci dejansko občutimo utesnjenost — je nadaljeval deželni poslanec Brezigar — smo dovzetnejši za skupne pobude, za utrjevanje enotnega slovenskega prostora, ki ne bo samo kulturni, ampak tudi narodnostno-politični. Slovenska skupnost, ki je edina slovenska politična stranka v Italiji, je pozorna za ta novi trenutek življenja slovenskega naroda. Politični boj, ki ga ta stranka vodi že dolga leta, označujeta dva skupna imenovalca: doslednost v vseh vprašanjih, ki zadevajo slovensko manjšino, in prevladovanje narodnostne problematike nad katerimikoli strankarskimi ali ideološkimi interesi. Kot taka je Slovenska skupnost odprta vsakomur, ki s temi stališči soglaša.«

Množica je izvajanja župana in deželnega poslanca Bojana Brezigarja pozorno poslušala in jih na koncu nagradila z dolgim, burnim ploskanjem. Tudi v strogo političnem pogledu je »Naš praznik«, ki ga je priredila sekcija Slovenske skupnosti za občino Devin Nabrežina v Trnovci, zares odlično uspel. Za njegov uspeh imajo se-

veda veliko zaslugo predvsem naši mladi in tudi ne več mladi aktivisti, ki so oba dneva prireditve zastavili vse svoje sile, da bi se gostje in obiskovalci čimbolje počutili.

Uspel izlet SSK v Makedonijo

V soboto, nedeljo in ponedeljek 10., 11. in 12. septembra je naša sekcija organizirala letalski izlet v Makedonijo. Izlet spada v redne pobude naše stranke, da spoznavamo ožjo in širšo domovino. V odlični organizaciji KOMPASA, smo se v soboto v zgodnjih jutranjih urah odpravili do zagrebškega letališča, odkoder smo poleteli do Skopja. Vreme je bilo res lepo, tako da je že sam let bil pravo doživetje. V glavnem mestu Makedonije, ki ga je pred 25 leti zadel katastrofalni potres, smo si ogledali stari center in najlepše znamenitosti, kot so cerkev Sv. Spasa, džamija mustafa paše, šaršijo in Novo Gorico, kjer je lepo ohranjen samostan — danes restavracija — in kjer je krasen razgled na celo mesto. To mesto je danes popolnoma obnovljeno in le stara železniška postaja priča o tedanjem potresu, saj je ostala taka kot je bila po potresu.

V nedeljo zjutraj smo z avtobusom odpotovali proti Ohridu, spotoma smo se ustavili v Tetovu in pri samostanu Sv. Jovana Bigorskega, kar je res enkratno doživetje, zlasti ko občuduješ rezljane oltarje in stare ter bogate ikone, ki so med najlepšimi na Balkanu.

Ogled starinskega in danes pomembnega turističnega mesta Ohrid nam je zaposlil večer ter ponedeljek zjutraj. Kraji, tako obdarovani z naravnimi lepotami, bi lahko bili deležni še večje pozornosti, zlasti kar se tiče čistoče in rednega vzdrževanja; saj končno tudi turizem prinaša državi marsikatero devizo. Vsekakor je bilo zadovoljstvo udeležencev veliko in je doseglo svoj višek v tipični ribji restavraciji, ko smo pokušali znane ohridske postrvi. Lepo razpoloženje se je nato nadaljevalo v tipičnem lokalnu, kjer so nam igrale prikupne Filipinke.

V ponedeljek smo v zgodnjih popoldanskih urah prileteli na Brnik in se še spotoma okrepčali v lepi slovenski gostilni, tako da bi odnesli z izleta čim lepše vtise.

Treba pohvaliti organizacijo takih izletov, ki poleg spoznavanja Jugoslavije, skrbijo tudi za družabnost in za medsebojno boljše spoznavanje.